

B.A. – IIIrd Year

SEM – V & VI

Previous Year

Question Papers

“GEOGRAPHY”

Academic Year:

(2023-24)

B.A. – IIIrd Year

SEM – V

Previous Year

Question Papers

“GEOGRAPHY”

Academic Year:

(2023-24)

SR - 10

Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - V) Examination, October- 2023

GEOGRAPHY

DSE-E106 : Evolution of Geographical Thoughts

(Special Paper - VII)

Sub. Code : 75546/79651

Day and Date : Wednesday, 25 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils in allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- i) Who coined the term 'Geography'?
 - a) Aristotle
 - b) Strabo
 - c) Bodine
 - d) Eratosthenes
- ii) Who is the author of 'Suryasidhanta'?
 - a) Varahamihira
 - b) Bhasakarachrya
 - c) Aryabhatta
 - d) Saunak
- iii) Who developed the concept of 'Possibilism'?
 - a) Blache
 - b) Reclus
 - c) Demengion
 - d) Martonne
- iv) 'Stop and Go Determinism' was propounded by?
 - a) I. Bowman
 - b) W. Davis
 - c) G. Taylor
 - d) E. Semple
- v) The model of crop intensity and the theory of industrial location are borrowed from which branch of knowledge?
 - a) Psychology
 - b) Economics
 - c) Politics
 - d) Sociology

P.T.O.

SR - 10
[15]

Q2) Write short notes (Any Three) :

- Concept of continents of Indians.
- Contribution of British scholars in geography.
- Possibilism.
- Physical Geography.
- Effects of Quantitative Revolution.

Q3) Write answers in details. (Any Two)

[20]

- Explain the contribution of Greeks in the development of geography?
- Write information about the geographical work of Halford J Mackinder in detail?
- Discuss a dualistic view in between systematic and regional geography?

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- 'भूगोलशास्त्र (Geography)' ही संकल्पना कोणी निर्माण केली?
 - अ) अ‍ॅरिस्टॉटल
 - ब) स्ट्रेबो
 - क) बोडिन
 - ड) इराटोस्थेनेस
- 'सूर्यसिद्धांत' या ग्रंथाचे लेखक कोण आहेत?
 - अ) वराहमिहिर
 - ब) भास्कराचार्य
 - क) आर्यभट्ट
 - ड) सौनक

SW-231

Total No. of Pages : 03

Seat No.	
-----------------	--

B.A. (Part-III) Semester-V (CBCS)

Examination, March 2024.

GEOGRAPHY

DSE-E106 : Evolution of Geographical Thought (Paper-VII)

Sub. Code : 75546/79651

Day and Date: Tuesday, 26-03-2024

Total Marks: 40

Time: 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q.1 Choose the correct alternative for the following questions. (5)

- 1) Which of the following philosophers created a map of the world based on conical projection?
(A) Homer (B) Thales
(C) Eratosthenes (D) Ptolemy
- 2) Who introduced the concept of a 'cycle of erosion'?
(A) Humboldt (B) Mackinder
(C) Davis (D) Blache
- 3) Which scientist is called the 'father of dualism'?
(A) Bernhardus Varenius (B) Halford Mackinder
(C) Ellen Semple (D) Vidal de la Blache
- 4) 'Radicalism' is associated with which of the following?
(A) Education system (B) Social reform
(C) Population growth (D) None of these

P.T.O.

- 5) Who first used the word 'Possibilism'?
- (A) Ellen Semple (B) Febvre
(C) Humboldt (D) Ratzel

Q.2 Write short notes. (Any three)

(15)

- 1) Eratosthenes
- 2) Cosmos
- 3) Environmental Determinism
- 4) Historical Vs. Contemporary Geography
- 5) Model building in geography

Q.3 Write answer in detail. (Any two)

(20)

- 1) Review the development of geography during the ancient Greek period.
- 2) Explain the contribution of William Morris Davis in geography.
- 3) Explain the causes and effects of a statistical revolution in geography.

मराठी रुपांतर

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या व नकाशे काढा.
3) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

Q.1) खालील प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

(5)

- 1) खालीलपैकी कोणत्या तत्त्वज्ञाने शंकु प्रक्षेपणाच्या आधारे जगाचा नकाशा तयार केला?

A) होमर B) थेल्स
C) इरेटोस्थेनिस D) टॉलेमी
- 2) 'क्षरण चक्राची' संकल्पना कोणी मांडली?

A) हंबोल्ट B) मॅकिंडर
C) डेव्हिस D) ब्लाश

- 3) कोणत्या शास्त्रज्ञास 'द्वैतवादाचे जनक' म्हणून संबोधले जाते ?
 A) बर्नाड व्हेरेनियस B) हलफोर्ड मॅकिंडर
 C) एलेन सेम्पल D) विडाल डी ला ब्लाश
- 4) 'मुलगाामीवाद' खालीलपैकी कशाशी संलग्न आहे ?
 A) शिक्षण पद्धती B) सामाजिक सुधारणा
 C) लोकसंख्या वाढ D) यांपैकी एकही नाही
- 5) 'संभववाद' हा शब्दप्रयोग सर्वात प्रथम कोणी केला ?
 A) एलेन सेम्पल B) फेबवरे
 C) हंबोल्ट D) रॅट्झेल

Q.2) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

(15)

- 1) इरेटोस्थेनिस
- 2) कॉसमॉस
- 3) निसर्गवाद
- 4) ऐतिहासिक वि. समकालीन भूगोल
- 5) भूगोलातील प्रतिमानांची बांधणी

Q.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

(20)

- 1) प्राचीन ग्रीक कालखंडातील भूगोलाच्या विकासाचा आढावा घ्या.
- 2) विल्यम मॉरिस डेव्हीस यांचे भूगोलातील योगदान स्पष्ट करा.
- 3) भूगोलातील सांख्यिकी क्रांतीची कारणे सांगून तिचे परिणाम स्पष्ट करा.

SR - 28
Total No. of Pages : 3

Seat No.	
----------	--

B.A (Part - III) (Semester - V) Examination, October - 2023
GEOGRAPHY
DSE-E107 : Geography of India (Special Paper - VIII)
Sub. Code : 75547/79652

Day and Date : Thursday, 26- 10- 2023
Time : 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

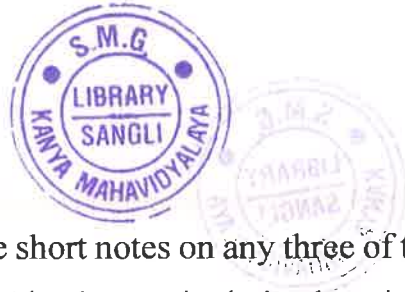
Total Marks : 40

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full marks.
 - 3) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternatives for the following questions: [5]

- a) Which is the highest peak in India?
 - i) Everest
 - ii) K2
 - iii) Nandadevi
 - iv) Dhavalgiri
- b) In which months the "Mangoshowers" are occurred in India?
 - i) June - July
 - ii) December - January
 - iii) September - October
 - iv) April - May
- c) Which name the Regur soil is known in India?
 - i) Red soil
 - ii) Black soil
 - iii) Yellow soil
 - iv) White soil
- d) The Zaria is famous for which following power resources?
 - i) Natural oil
 - ii) Natural gas
 - iii) Coal
 - iv) Solar energy
- e) Sindri is famous for which Industry?
 - i) Fertilizer
 - ii) Iron-steel
 - iii) Sugar
 - iv) Paper

P.T.O.

SR - 28
[15]

Q2) Write short notes on any three of the following:

- Absolute and relative location of India
- Degradation of soil
- Solar energy in India
- Distribution of iron ore in India
- Sugar industry in Western Maharashtra

Q3) Write in Detail answers any two of the following questions:

[20]

- Describe the North Indian plain.
- Explain the types and distribution of forests in India.
- Explain the importance of Agriculture in Indian Economy.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या आणि नकाशे काढावेत.
 - नकाशा मटेन्मील वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- अ) भारतातील सर्वात उंच शिखर कोणते?
i) एव्हरेस्ट	ii) के2
iii) नंदादेवी	iv) धवलगिरी
- ब) भारतात कोणत्या महिन्यामध्ये “आम्रसरी येतात”?
i) जून/जुलै	ii) डिसेंबर/जानेवारी
iii) सप्टेंबर/ऑक्टोबर	iv) एप्रिल/मे

SR - 46

Total No. of Pages : 6

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester -V) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY (Special Paper - IX)

DSE-E108 : Population Geography

Sub. Code : 75548A/79653

Day and Date : Friday, 27 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All Questions are Compulsory.
 - 2) Figures to the Right Indicate Full Marks.
 - 3) Neat Diagrams and Maps Should be Drawn Wherever Necessary.
 - 4) Use of Map Stencils is Allowed.

Q1) Choose the Correct Alternative for the Following Questions : [5]

- a) Which of the following is not a nature of population geography?
 - i) Dynamic
 - ii) Unproductive
 - iii) Regional
 - iv) Qualitative
- b) Which climate region of the world has the highest population density?
 - i) Desert
 - ii) Taiga
 - iii) Tundra
 - iv) Monsoon
- c) What is the sign of high number of old people in the population?
 - i) High Death Rate
 - ii) Medium Birth Rate
 - iii) High Birth Rate
 - iv) Low Mortality Rate
- d) Which of the following causes low birth rate in developed countries?
 - i) Social Mobility
 - ii) Superstition
 - iii) Traditions
 - iv) Illiteracy
- e) Which of the following is the benefit of minimum population?
 - i) Large army
 - ii) Division of Farm Land
 - iii) Cheap Labour
 - iv) Less Stress On Resources

P.T.O.

SR - 46

Q2) Write Short Notes on Any Three of the Following :

[15]

- Significance of Population Geography
- Sources of Population Data
- A Critical Examination of Malthus's Theory
- Factors Affecting Mortality
- Gender Structure Concept

Q3) Write in Detail Answers Two of the Following Questions :

[20]

- Define Population Geography and Describe Nature of Population Geography.
- Describe Factors Affecting on Distribution of Population.
- Describe Reasons of High Fertility and Suggest Ways to Control It.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - आवश्यक तेथे नकाशा व आकृत्या काढा.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- खालीलपैकी कोणते लोकसंख्या भूगोलाचे स्वरूप नाही.
अ) गतिशील
ब) अनुत्पादक
क) प्रादेशिक
ड) गुणात्मक
- जगातील कोणत्या हवामान प्रदेशात लोकसंख्येची घनता जास्त आहे?
अ) वाळवंटी
ब) तैगा
क) टुंड्रा
ड) मोसमी
- लोकसंख्येत वृद्धांचे प्रमाण जास्त असणे हे कशाचे लक्षण आहे?
अ) जास्त मृत्यूदर
ब) मध्यम जन्मदर
क) जास्त जन्मदर
ड) कमी मृत्यूदर
- खालीलपैकी कोणत्या कारणामुळे विकसित देशात जन्मदर कमी आढळतो?
अ) सामाजिक गतिमानता
ब) अंधश्रद्धा
क) रूढी परंपरा
ड) निरक्षरता
- खालीलपैकी न्यूनतम लोकसंख्येचा कोणता फायदा आहे?
अ) मोठे सैन्य दल
ब) शेत जमिनीचे विभाजन
क) स्वस्त मजून
ड) साधनसंपत्तीवर कमी ताण

SR - 46

B.A. (Part - III) (Semester -V) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY (Special Paper - IX)

DSE-E108 : Social Geography

Sub. Code : 75548B/79653

Day and Date : Friday, 27 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Figures to the right indicate full Marks.
 - 3) Neat diagrams and maps should be drawn wherever necessary.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- a) Which of the following is the sub branch of Human Geography?
 - i) Soil Geography
 - ii) Oceanography
 - iii) Biogeography
 - iv) Social Geography
- b) Which of the following is a sub branch of Social Geography?
 - i) Agriculture Geography
 - ii) Political Geography
 - iii) Settlement Geography
 - iv) Oceanography
- c) What is the biggest obstacle in educational development in India?
 - i) Urbanization
 - ii) Poverty
 - iii) Transportation
 - iv) Business
- d) Negroids are living in which continent most?
 - i) Asia
 - ii) Africa
 - iii) Europe
 - iv) America
- e) What are the components of Social well being?
 - i) Mental
 - ii) Social and emotional
 - iii) Spiritual
 - iv) All of the Above

SR - 46
[15]

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन) :

- अ) लोकसंख्या भूगोलाचे महत्त्व
- ब) लोकसंख्या आकडेवारीचे स्रोत
- क) माल्थसच्या सिद्धांताचे टीकात्मक परीक्षण
- ड) मृत्यू दरावर परिणाम करणारे घटक
- इ) लिंग संरचना संकल्पना

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) लोकसंख्या भूगोल म्हणजे काय सांगून स्वरूप स्पष्ट करा.
- ब) लोकसंख्येचा वितरणावर परिणाम करणारे घटक सांगा.
- क) जास्त जननदराची कारणे सांगून उपाय सुचवा.

SR - 46
[15]

Q2) Write short notes. (Any three)

- Sub-branches of social geography
- Occupational Changes in India
- Religious distribution in India
- Racial distribution
- Healthcare and housing facilities in India

Q3) Write answers in detail **any two** of the following questions.

[20]

- Explain the nature and scope of social geography
- Describe the educational changes in India?
- Explain the slums problem in India?

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- खालीलपैकी कोणती मानवी भूविज्ञानाची उपशाखा आहे?
 - मृदा भूगोल
 - सागरी भूगोल
 - जैविक भूगोल
 - सामाजिक भूगोल
- खालीलपैकी सामाजिक भूविज्ञानाची कोणती उपशाखा आहे?
 - कृषी भूगोल
 - राजकीय भूगोल
 - वसाहत भूगोल
 - सागरी भूगोल

SR - 46

- iii) भारतातील शैक्षणिक विकासात सर्वात मोठा कोणता अडसर आहे?
- अ) नागरीकरण ब) दारिद्र्य
क) वाहतूक ड) व्यवसाय
- iv) निग्रॉइड वंशाचे लोक सर्वात जास्त कोणत्या खंडात राहतात?
- अ) आशिया ब) आफ्रिका
क) युरोप ड) अमेरिका
- v) सामाजिक कल्याणाचे घटक कोणते आहेत?
- अ) मानसिक ब) सामाजिक व भावनिक
क) आध्यात्मिक ड) वरील सर्व

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

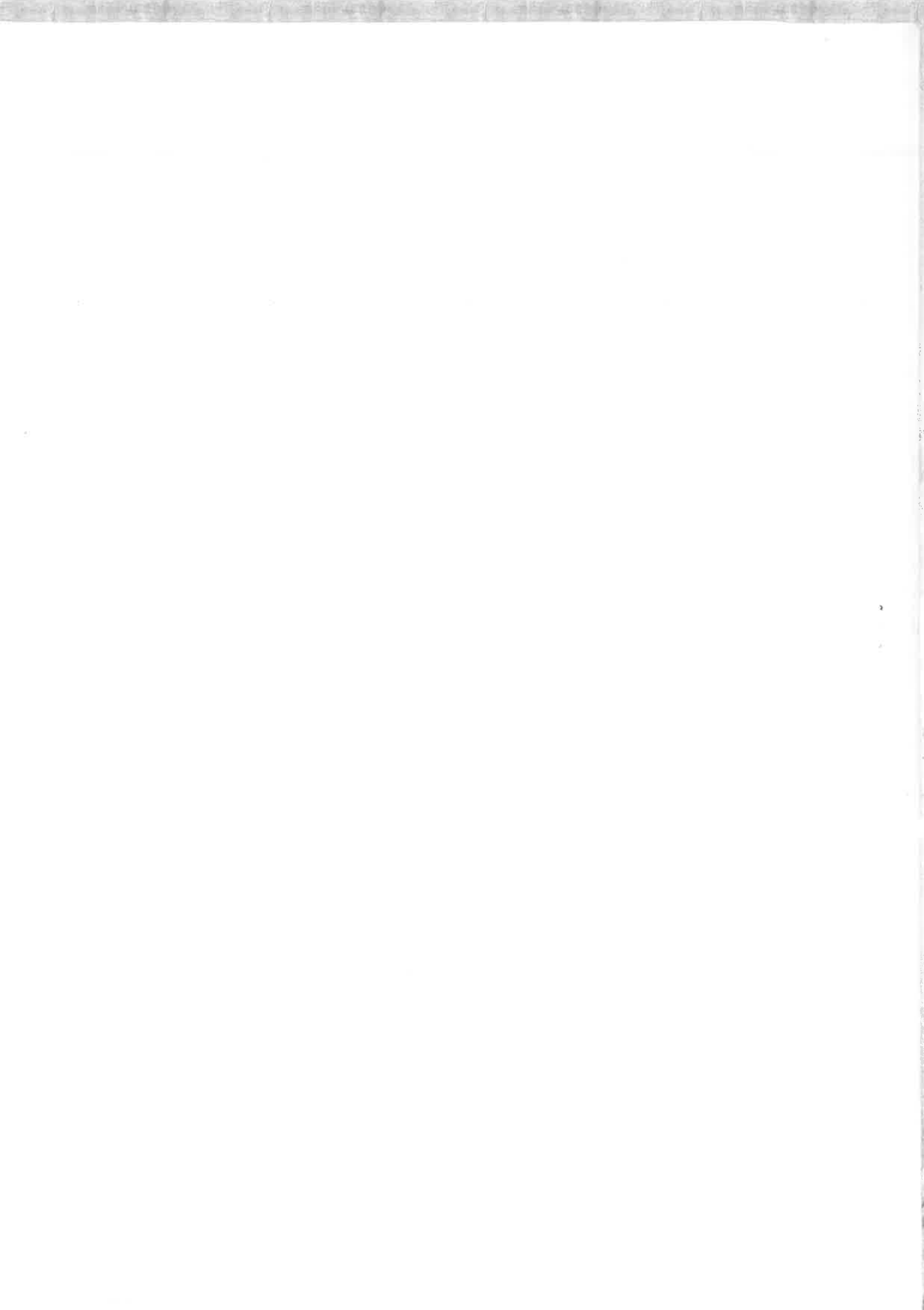
- अ) सामाजिक भूविज्ञानाच्या उपशाखा
ब) भारतातील व्यवसायातील बदल
क) भारतातील धार्मिक वितरण
ड) वांशिक वितरण
इ) भारतातील आरोग्य काळजी व घरांची सुविधा

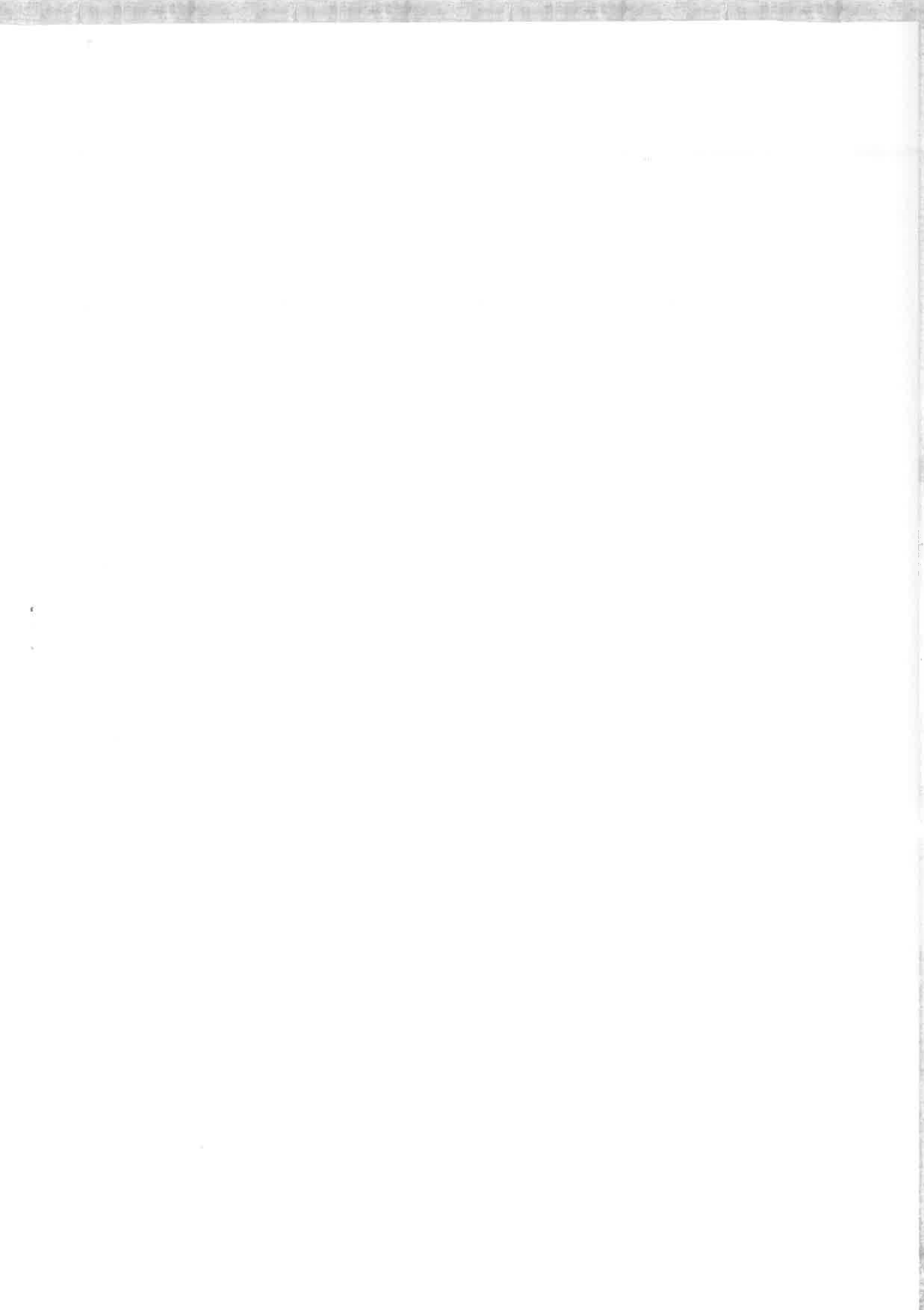
प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे सविस्तर लिहा.

[20]

- अ) सामाजिक भूविज्ञानाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा?
ब) भारतातील शैक्षणिक बदलांचे वर्णन करा?
क) भारतातील झोपडपट्टी समस्येचे वर्णन करा?

B.A. – IIIrd Year

SEM – VI

Previous Year

Question Papers

“GEOGRAPHY”

Academic Year:

(2023-24)

Seat No.	
----------	--

SR - 97

Total No. of Pages : 4

B.A. (Part - III) (Semester - VI) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY

DSE - E231 : Economic Geography (Special Paper - X)

Sub. Code : 75746/80046

Day and Date : Monday, 23 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- a) In which country is the Canadian Pacific Railway?
 - i) U.S.A.
 - ii) Canada
 - iii) Russia
 - iv) Brazil
- b) What is the raw material that retains weight in production process?
 - i) Iron ore
 - ii) Coal
 - iii) Cotton
 - iv) Sugarcane
- c) Which of the following is the primary occupation of a human being?
 - i) Manufacturing
 - ii) Deforestation
 - iii) Industry
 - iv) Service industry

P.T.O.

SR - 97

[15]

प्र.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

- अ) औद्योगिक क्रियांच्या स्थानावर परिणाम करणारे घटक.
- ब) आल्फ्रेड वेबरचा औद्योगिक स्थानाचा सिद्धांत.
- क) वाहतुकीचे महत्व.
- ड) आर्थिक भूगोलाच्या शाखा.
- इ) आर्थिक भूगोलाचे महत्व.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) कृषी क्रियांच्या स्थानावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची तपशीलवार माहिती द्या.
- ब) जगातील प्रमुख रस्ते वाहतूक स्पष्ट करा.
- क) आर्थिक भूगोलाच्या व्याख्या सांगून त्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

→ → →

SW-149

Total No. of Pages : 03

Seat No.	sem - VII
----------	-----------

B.A. Part-III

Examination, March 2024.

GEOGRAPHY (ECONOMIC GEOGRAPHY) Paper-X

Sub. Code : 75746/80046

Day and Date: Tuesday, 26-03-2024

Total Marks: 40

Time: 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions:**
- 1) ALL questions are compulsory.
 - 2) Figures to the **right** indicate full marks.
 - 3) Neat diagrams and maps should be drawn **wherever** necessary.
 - 4) Use of map stencils is **allowed**.

Q.1 Choose the correct alternative for the following questions. (5)

- i) Which of the following is associated with Economic Geography?
(A) Population characteristics (B) Demography
(C) Human activity (D) Socio-cultural setup
- ii) Which of the following factor / factors affecting on distribution of industry?
(A) Geographical factors (B) Economic factors
(C) Political factors (D) All of the above
- iii) Which of the following raw materials lose weight in the manufacturing process?
(A) Sugarcane (B) Coal
(C) Iron ore (D) All of the above
- iv) Which of the following is not significant characteristic of the manufacturing region?
(A) Concentration of heavy industry (B) Availability of banks
(C) Majority of cottage industry (D) Transportation network
- v) The trade between two or more than two countries is called
(A) National trade (B) International trade
(C) Intra regional trade (D) None of these

P.T.O.

Q.2 Write short notes on any THREE of the following.

(15)

- i) Scope of the Economic Geography
- ii) Geographical factors that affecting on location of agricultural activity
- iii) Distribution of automobile industry in India
- iv) Merits and demerits of road transportation
- v) Atlantic Ocean Routes

Q.3 Answer in detail any TWO of the following questions.

(20)

- i) Define the Economic Geography and explain its importance.
- ii) Explain the Alfred Weber's theory of industrial location.
- iii) Give detailed account of Cotton Textile Industry in United States (USA).

मराठी रुपांतर

सूचना : १) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.

- २) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
- ३) आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
- ४) नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

Q.1) खालील प्रश्नांसाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

(5)

- 1) खालीलपैकी कोणते आर्थिक भूगोलाशी संबंधित आहे ?
 (A) लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये (B) लोकसंख्या
 (C) मानवी क्रिया (D) सामाजिक-सांस्कृतिक सेटअप
- 2) खालीलपैकी कोणत्या घटक/घटकांचा उद्योगाच्या वितरणावर परिणाम होतो ?
 (A) भौगोलिक घटक (B) आर्थिक घटक
 (C) राजकीय घटक (D) वरील सर्व
- 3) खालीलपैकी कोणत्या कच्चा मालाचे उत्पादन प्रक्रियेत वजन कमी होते ?
 (A) ऊस (B) कोळसा
 (C) लोह खनिज (D) वरील सर्व

- 4) खालीलपैकी कोणते उत्पादन क्षेत्राचे वैशिष्ट्य नाही ?
(A) जड उद्योगाचे केंद्रीकरण (B) बँकांची उपलब्धता
(C) बहुसंख्य कुटीर उद्योग (D) वाहतुकीचे जाळे
- 5) दोन किंवा दोनपेक्षा जास्त देशांमधील व्यापाराला म्हणतात.
(A) राष्ट्रीय व्यापार (B) आंतरराष्ट्रीय व्यापार
(C) आंतरप्रादेशिक व्यापार (D) यापैकी नाही

Q.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीन टीपा लिहा. (15)

- 1) आर्थिक भूगोलाची व्याप्ती
- 2) कृषी क्रियाकलापांच्या स्थानावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक
- 3) भारतातील ऑटोमोबाईल उद्योगाचे वितरण
- 4) रस्ते वाहतुकीचे गुण आणि तोटे
- 5) अटलांटिक महासागर मार्ग

Q.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (20)

- 1) आर्थिक भूगोलाची व्याख्या सांगून त्याचे महत्व स्पष्ट करा.
- 2) आल्फ्रेड वेबरचा औद्योगिक स्थानाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- 3) संयुक्त संस्थाना (यूएसए) मधील कापड उद्योगाचा तपशील द्या.

SR - 115

Total No. of Pages : 7

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination,
October - 2023
GEOGRAPHY (DSE-E232)
Urban Geography (Paper - XI)
Sub. Code : 80047/75747-A**

Day and Date : Wednesday, 25 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- a) Urban Geography is the sub branch of which Geography?
 - i) Physical Geography
 - ii) Economic Geography
 - iii) Settlement Geography
 - iv) Political Geography
- b) By which urban situation Ghost towns are originated?
 - i) Agricultural Situation
 - ii) Mining Situation
 - iii) Forest Situation
 - iv) Regional Situation
- c) Which of the following scholars studied land use and population in rural and urban areas?
 - i) E. W. Burgess
 - ii) Homer Height
 - iii) Harris and Ulman
 - iv) Von Thunen
- d) In which country did first introduce the concept of Garden City?
 - i) U. K. (Great Britain)
 - ii) France
 - iii) Japan
 - iv) India
- e) Which of the following urban problem known as the cancer of the city?
 - i) Slum
 - ii) High Crowd
 - iii) Traffic Problem
 - iv) Pollution

P.T.O

SR - 115

[15]

Q2) Write Short Notes (Any Three of the following) :

- Nature of urban geography
- Significance of urban geography
- Natural factors affecting on urbanization
- The Sector theory
- Garden City concept

Q3) Write answers to the following questions. (Any two) :

[20]

- Explain the importance of site in urban development?
- Describe the rural urban fringe?
- Describe the urban problems of Mumbai city?

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
 - उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- अ) नागरी भूविज्ञान हि कोणत्या भूगोलशास्त्राची उपशाखा आहे ?
- प्राकृतिक भूगोलशास्त्र
 - आर्थिक भूगोलशास्त्र
 - वसाहत भूगोलशास्त्र
 - राजकीय भूगोलशास्त्र
- ब) नगरांच्या कोणत्या स्थितीमुळे 'भुताटकिची नगरे' निर्माण होऊ शकतात ?
- कृषीक्षेत्र स्थिती
 - खनिजक्षेत्र स्थिती
 - वनक्षेत्र स्थिती
 - प्रादेशिक स्थिती
- क) खालीलपैकी कोणत्या अभ्यासकाने ग्रामीण नागरी विभागातील भूमिउपयोजन व लोकसंख्या यांचा अभ्यास केला ?
- ई. डब्ल्यू. बर्गोस
 - होमर हायट
 - हरीस व उलमन
 - हॉन थुनेन

SR - 115

**B.A. (Part - III) (Semester - VI) (CBCS) Examination,
October - 2023**

GEOGRAPHY (DSE-E232)

Regional Planning and Sustainable Development (Paper - XI)

Sub. Code : 80047/75747-B

Day and Date : Wednesday, 25 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- a) What is the meaning of the region?
 - i) A region is an area of only climate that has common features
 - ii) A region is an area of land that has no common features
 - iii) A region is an area of land that has common features
 - iv) None of these
- b) Who put forth growth pole model?
 - i) Francois Perroux's
 - ii) Walter Christaller's
 - iii) R.P. Mishra
 - iv) None of these
- c) Growth Foci concept can be applied for which of the following?
 - i) The transformation of socio-economic activities of rural and urban settlements.
 - ii) The transformation of only economic activities of rural and urban settlements
 - iii) The transformation of only social activities of rural and urban settlements.
 - iv) The transformation of socio-economic activities of only rural settlements.

SR - 115

- ड) सर्वप्रथम गार्डन सिटी संकल्पना कोणत्या देशात मांडली?
- i) यु. के. (ग्रेट ब्रिटन) ii) फ्रान्स
iii) जपान iv) भारत
- इ) खालीलपैकी कोणत्या समस्येला नगराचा कॅन्सर म्हणून ओळखले जाते?
- i) झोपडपट्टी ii) अति गर्दी
iii) वाहतुकीची कोंडी iv) प्रदूषण

प्र.2) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :

[15]

- अ) नागरी भूविज्ञानाचे स्वरूप
ब) नागरी भूविज्ञान अभ्यास महत्व
क) नागरीकरणावर परिणाम करणारे नैसर्गिक घटक
ड) त्रिज्या खंड सिद्धांत
इ) बगीचा शहर संकल्पना

प्र.3) खालील प्रश्नाची उत्तरे सविस्तर लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) नगराच्या विकासात स्थानाचे महत्व स्पष्ट करा?
ब) ग्रामीण नागरी पट्ट्याचे वर्णन करा.
क) मुंबई शहराच्या समस्यांचे वर्णन करा?

ॐॐॐ

SR - 115

- d) Sustainable development is important to create a balance between which of the following elements?
- i) Economic needs
 - ii) Environmental and social needs
 - iii) Only i
 - iv) Both i and ii
- e) What is the importance of regional planning?
- i) To develop the region
 - ii) To develop the only education
 - iii) To develop the health facility
 - iv) None of these

Q2) Write Short Notes (Any three) :

[15]

- a) Demarcation of region
- b) Concept of regional planning
- c) Characteristics of region
- d) Growth Pole model
- e) Indicators of measuring development

Q3) Write detailed answers to the following questions. (Any two)

[20]

- a) Describe the planning regions of India?
- b) Describe the central place theory?
- c) Explain the human development index?

SR - 115

मराठी रूपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
4) नकाशा स्टॅन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- अ) प्रदेश याचा अर्थ काय आहे ?
i) प्रदेश म्हणजे असा भाग ज्यात केवळ हवामान हे समान वैशिष्ट्ये असते
ii) प्रदेश हा असा जमिनीचा भाग असतो ज्यात समान वैशिष्ट्ये नसतात
iii) प्रदेश हा असा जमिनीचा भाग असतो ज्यात समान वैशिष्ट्ये असतात
iv) यापैकी नाही
- ब) वृद्धी जनक स्थल सिद्धांत कोणी मांडला ?
i) फ्रानकोसीस पॅरोक्स ii) वाल्टर खिस्तलर
iii) आर.पी.मिश्रा iv) यापैकी नाही
- क) खालीलपैकी कोणत्या घटकासाठी वाढ केंद्रसंकल्पना वापरली जाते ?
i) ग्रामीण वनागरी वसाहतीमध्ये सामाजिक व आर्थिक परिवर्तन
ii) ग्रामीण वनागरी वसाहतीमध्ये केवळ आर्थिक परिवर्तन
iii) ग्रामीण वनागरी वसाहतीमध्ये केवळ सामाजिक परिवर्तन
iv) केवळ ग्रामीण वसाहतीमध्ये सामाजिक व आर्थिक परिवर्तन
- ड) खालीलपैकी कोणत्या घटकात समतोल राखण्यासाठी चिरंतन विकास महत्वाचा आहे ?
i) आर्थिक गरज
ii) पर्यावरणीय आणि सामाजिक गरज
iii) फक्त i
iv) दोही i आणि ii

इ) प्रादेशिक नियोजनाचे महत्व काय आहे?

- i) प्रदेशाचा विकास करणे
- ii) केवळ शिक्षणाचा विकास करणे
- iii) आरोग्य सुविधेचा विकास करणे
- iv) यापैकी नाही

प्र.2) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) :

[15]

- अ) प्रदेश निर्धारण
- ब) प्रादेशिक नियोजन संकल्पना
- क) प्रदेशाची वैशिष्ट्ये
- ड) वृद्धी जनक स्थल सिद्धांत
- इ) विकास मोजण्याचे निर्देशांक

प्र.3) खालील प्रश्नाची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणत्याही दोन)

[20]

- अ) भारतातील नियोजन प्रदेश यांचे वर्णन करा?
- ब) मध्यवर्ती स्थान सिद्धांताचे वर्णन करा?
- क) मानवी विकास निर्देशांक स्पष्ट करा?

ॐॐॐ

Seat No.	
----------	--

B.A. (PART-III) (SEMESTER-VI) (CBCS) EXAMINATION, MARCH 2024

GEOGRAPHY

URBAN GEOGRAPHY (Paper-XI)

Sub. Code : 75747/80047 - (A)

Day and Date : Wednesday, 27-03-2024

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of Map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- 1) Urban geography is the branch of which geography?

A) Soil Geography	B) Physical Geography
B) Human Geography	D) Economic Geography
- 2) Which scholar has defined the science of studying the location of a city, the progress of a city and the nature of cities and their various types as urban geography?

A) Ritter	B) Griffith Taylor
B) Davis	D) Penk
- 3) Which of the following town is important by his educational function?

A) Makka	B) Cambridge
B) Pandharpur	D) Satara
- 4) When did Harris and Ulman put forth the multicentered theory of civic structure?

A) 1945	B) 1939
B) 1923	D) 1947

- 5) What is the basic concept in sustainable development?
- A) Economic development B) Social Development
B) Environmental protection D) All of these

Q2) Write short notes. (Any three)

[15]

- 1) Concept of region
- 2) Types of region
- 3) Types of Regional Planning
- 4) Central Place Theory.
- 5) Human Development Index

Q3) Write detailed answers to the following questions. (Any two)

[20]

- 1) What is regional planning? State the need of regional planning.
- 2) Explain the concept of spread and backwash.
- 3) Describe the concept of sustainable development and underdevelopment.

(मराठी रूपांतर)

- सूचना:
- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - 2) आवश्यक तेथे सुबक नकाशे व आकृत्या काढा.
 - 3) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

Q1) खालील प्रश्नांसाठी योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- 1) प्रादेशिक नियोजन आणि चिरंतन विकास ही कोणत्या भूविज्ञानाची उपशाखा आहे?

A) मानवी भूविज्ञान	B) प्राकृतिक भूविज्ञान
B) मृदा भूविज्ञान	D) यापैकी एकही नाही
- 2) प्रदेशाची व्याख्या करण्यासाठी खालीलपैकी कोणती मानवी वैशिष्ट्ये वापरली जातात?

A) भाषा	B) शासन
C) धर्म	D) दिलेले सर्व पर्याय

- 3) प्रादेशिक नियोजन ही संकल्पना कोणी मांडली?
- A) कु. सेम्पल B) हम्बोल्ट
C) मुमफोर्ड D) रिटर
- 4) बॅक वॉश प्रभाव व विस्तारक प्रभाव (Backwash and spread effects) ही संकल्पना कोणी मांडली?
- A) स्विडीश अर्थशास्त्रज्ञ गुणार मायद्राल B) अमेरिकन अर्थशास्त्रज्ञ गुणार मायद्राल
C) ब्रिटिश अर्थशास्त्रज्ञ गुणार मायद्राल D) अफ्रिकन अर्थशास्त्रज्ञ गुणार मायद्राल
- 5) चिरंतन विकास यामध्ये मूलभूत संकल्पना काय आहे?
- A) आर्थिक विकास B) सामाजिक विकास
C) पर्यावरणीय संरक्षण D) दिलेले सर्व पर्याय

Q2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- A) प्रदेश संकल्पना
B) प्रदेशाचे प्रकार
C) प्रादेशिक नियोजन प्रकार
D) मध्यवर्ती स्थान सिद्धांत
E) मानवी विकास निर्देशांक

Q3) खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन).

[20]

- A) प्रादेशिक नियोजन म्हणजे काय? प्रादेशिक नियोजनाची गरज सांगा.
B) बॅक वॉश प्रभाव व विस्तारक प्रभाव या संकल्पना स्पष्ट करा.
C) चिरंतन विकास व विकसनशील या संकल्पनांचे वर्णन करा.

Seat No.	
-------------	--

B.A. (PART-III) (SEMESTER-VI) (CBCS) EXAMINATION, MARCH 2024

GEOGRAPHY

REGIONAL PLANNING AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT

(Paper-XI)

Sub. Code : 75747/80047 - (B)

Day and Date : Wednesday, 27-03-2024

Total Marks : 40

Time : 02.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of Map stencils is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions.

[5]

- 1) Regional Planning and Sustainable Development is the sub branch of which Geography?

A) Human Geography	B) Physical Geography
B) Soil Geography	D) None of these
- 2) To define the region which of the following human features are used?

A) Language	B) Government
B) Religion	D) All of these
- 3) Who put forth the concept of regional planning?

A) Sample	B) Humboldt
B) Mumford	D) Ritter
- 4) Who introduced the concept of backwash and spread effects?

A) Swedish economist Gunnar Myrdal	B) American economist Gunnar Myrdal
B) British economist Gunnar Myrdal	D) African economist Gunnar Myrdal

P.T.O.

SR - 133

Total No. of Pages : 6

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY

DSE-E233 : (a) Political Geography (Special Paper - XII)

Sub. Code : 75748/80048 - A

Day and Date : Thursday, 26 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencil is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- a) Who introduced the concept of Functional Approach in Political Geography?
 - i) Heartshon
 - ii) Bowman
 - iii) Ratzel
 - iv) Ritter
- b) Which of the following expert introduced the concept of Ideal State?
 - i) Strabo
 - ii) Aristotle
 - iii) Bodin
 - iv) Ibn Khaldun
- c) Which mountain marks the border between India and Myanmar?
 - i) Arakan Yoma
 - ii) Hala Suleiman
 - iii) Naga
 - iv) Patkoi
- d) Who proposed the Rimland theory?
 - i) Spykeman
 - ii) Ratzel
 - iii) Ritter
 - iv) Mackinder
- e) Which project is on Narmade River?
 - i) Chandoli Dam Project
 - ii) Farakka Dam
 - iii) Sardar Sarover Project
 - iv) None of these

P.T.O.

SR - 133

Q2) Write short notes on any three of the following:

[15]

- Nature of Political Geography.
- Nation.
- Element of State.
- Importance of Rimland.
- Krishna River water dispute.

Q3) Write answers in detail on any two of the following.

[20]

- Define Political Geography and explain the approaches of Political Geography.
- Explain the Heartland Theory.
- Discuss the Ganges River water dispute.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे नकाशे व आकृत्या काढा.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[5]

अ) राजकीय भूगोलातील कार्यात्मक दृष्टिकोनाची संकल्पना कोणी मांडली?

i) हार्टशोन	ii) ब्राऊमन
iii) रॅटझेल्	iv) रीटर

ब) खालीलपैकी कोणत्या तज्ञाने आदर्श राज्याची संकल्पना मांडली?

i) स्ट्रॅबो	ii) अरिस्टॉटल
iii) बोडिन	iv) इब्न खालदून

SR - 133

Seat No.	
----------	--

B.A. (Part - III) (Semester - VI) Examination, October - 2023

GEOGRAPHY (Special Paper - XII)

DSE-E233 : (b) Geography of Health & Wellbeing

Sub. Code : 75748/80048 - B

Day and Date : Thursday, 26 - 10 - 2023

Total Marks : 40

Time : 10.30 a.m. to 12.30 p.m.

- Instructions :**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencil is allowed.

Q1) Choose the correct alternative for the following questions. [5]

- a) Which of the following is a water born disease?
 - i) Typhoid
 - ii) Cholera
 - iii) Diarrhea
 - iv) All above
- b) On which day the World Diabetes Day is celebrated?
 - i) 14 March
 - ii) 14 October
 - iii) 14 November
 - iv) 14 December
- c) At which place the Headquarter of World Health Organization is located?
 - i) Berlin
 - ii) Geneva
 - iii) Paris
 - iv) Chicago
- d) Waste removal system was established in which city for the first time?
 - i) Athens
 - ii) Lahore
 - iii) Paris
 - iv) London
- e) What is the cause of acid Rain?
 - i) Water pollution
 - ii) Soil pollution
 - iii) Noise pollution
 - iv) Air pollution

SR - 133

क) भारत व म्यानमार या देशाची सीमा कोणत्या पर्वताने निश्चित झाली आहे?

i) आराकान योमा	ii) हाला सुलेमान
iii) नागा	iv) पत्कोई

ड) रिमलॅंड हा सिद्धांत कोणत्या तज्ञांनी मांडला?

i) स्पाईकमन	ii) रॅटझेल्
iii) रीटर	iv) मॅकिन्डर

इ) नर्मदा नदीवर कोणता प्रकल्प आहे?

i) चांदोली धरण प्रकल्प	ii) फराक्का धरण प्रकल्प
iii) सरदार सरोवर प्रकल्प	iv) यापैकी नाही

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही तीन वर टिपा लिहा.

[15]

- राजकीय भूगोलाचे स्वरूप
- राष्ट्र
- राज्याची अंगे
- रिमलॅंडचे महत्व
- कृष्णा नदी पाणी वाटपाचा वाद

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- राजकीय भूगोलाच्या व्याख्या सांगून राजकीय भूगोलातील दृष्टिकोन स्पष्ट करा.
- हृदयस्थल सिद्धांत स्पष्ट करा.
- गंगा नदी पाणी वाटप वाद याविषयी चर्चा करा.

SR - 133
[15]

Q2) Write short notes on any three of the following:

- Contaminated water diseases.
- Household wastage.
- Industrialization and Human Health.
- Global Warming and Human Health.
- Agriculture development and Human Health.

Q3) Write answer in detail on any two of the following.

[20]

- Discuss impact of Urbanization on human health.
- Explain Climate Change and its impacts on Human Health.
- Explain urban wastage and its impacts on Human Health.

मराठी रूपांतर

- सूचना :
- सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
 - आवश्यक तेथे नकाशे व आकृत्या काढा.
 - उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 - नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्र.1) खालील प्रश्नासाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

[5]

- अ) दूषित पाण्यामुळे खालीलपैकी कोणता रोग होतो ?
i) टाइफाइड	ii) कॉलरा
iii) अतिसार	iv) यापैकी सर्व
- ब) जागतिक मधुमेह दिन कधी साजरा केला जातो ?
i) 14 मार्च	ii) 14 ऑक्टोबर
iii) 14 नोव्हेंबर	iv) 14 डिसेंबर

SR - 133

- क) जागतिक आरोग्य संघटनेचे मुख्य कार्यालय कोणत्या ठिकाणी आहे?
- i) बर्लिन ii) जिनिव्हा
iii) पॅरीस iv) शिकागो
- ड) कचरा दूर करण्याची यंत्रणा सर्वप्रथम कोणत्या शहरात बसवली गेली?
- i) अथेन्स ii) लाहोर
iii) पॅरीस iv) लंडन
- इ) आम्लपर्जन्याचे कारण कोणते?
- i) जल प्रदूषण ii) मृदा प्रदूषण
iii) ध्वनी प्रदूषण iv) हवा प्रदूषण

प्र.2) खालीलपैकी तीन वर टिपा लिहा.

[15]

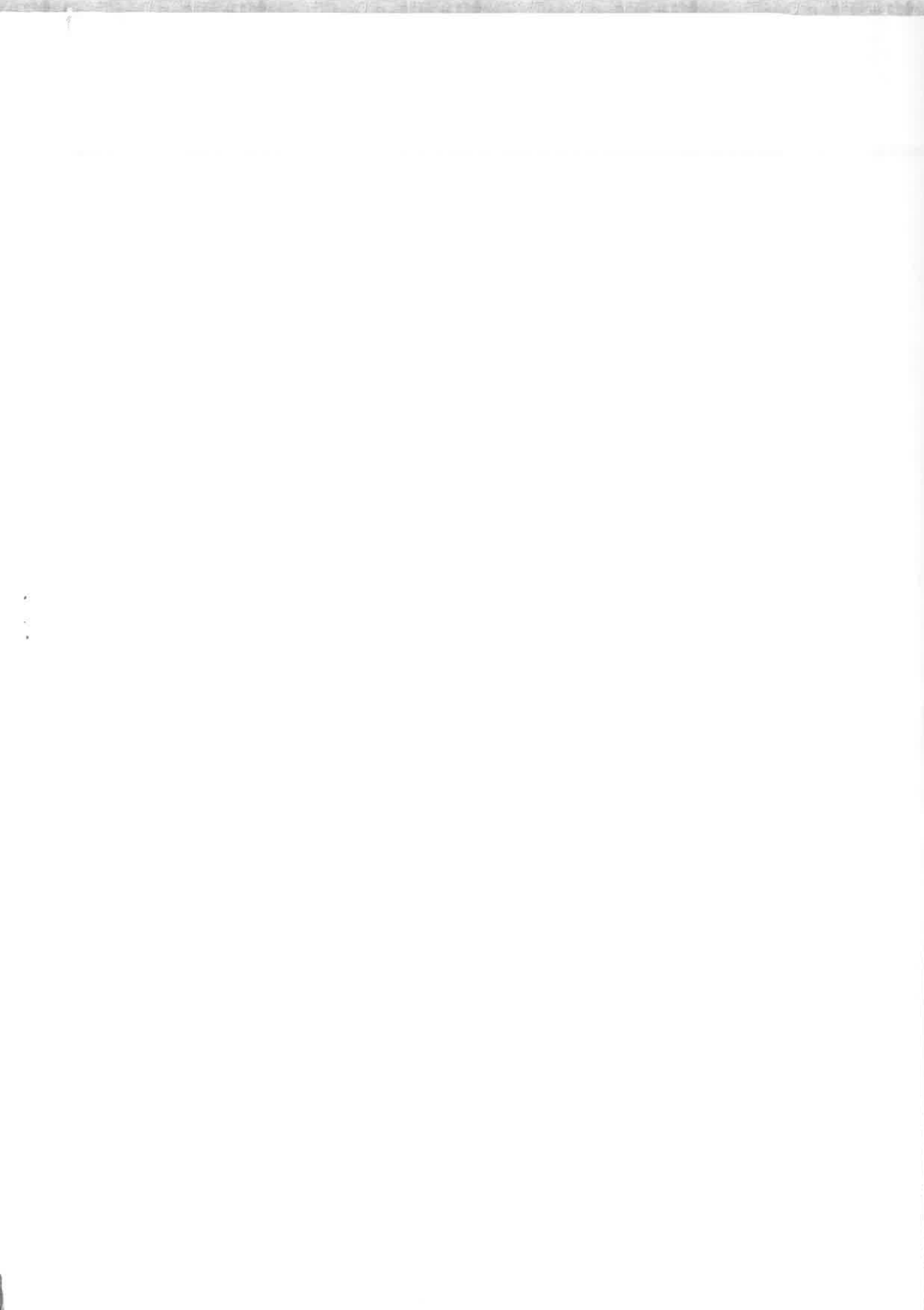
- अ) दुषित पाण्यामुळे होणारे आजार
ब) घरगुती कचरा
क) औद्योगिकीकरण व मानवी आरोग्य
ड) जागतिक तापमान वाढ आणि मानवी आरोग्य
इ) शेतीचा विकास व मानवी आरोग्य

प्र.3) खालीलपैकी दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

[20]

- अ) नागरीकरणाचा मानवी आरोग्यावरील परिणाम स्पष्ट करा.
ब) हवामान बदलाचा मानवी आरोग्य यावर होणारा परिणाम यावर चर्चा करा.
क) नागरी कचरा याचा मानवी आरोग्यावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

SW-183

Total No. of Pages : 06

Seat
No.

B.A. (Part-III) (Semester-VI) (CBCS)
Examination, March 2024.

GEOGRAPHY

DSE-E-233: (a) Political Geography (Special Paper-XII)

Sub. Code : 75748-A/80048-A

Day and Date: Thursday, 28-03-2024

Total Marks: 40

Time: 2.30 p.m. to 4.30 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencil is allowed.

Q.1 Choose the correct alternative for the following questions. (5)

- 1) Political Geography is a sub-branch of which Geography?
(A) Physical Geography (B) Human Geography
(C) Historical Geography (D) None of these
- 2) Who introduced the concept of factual approach in Political Geography?
(A) Bowman (B) Strabo (C) Ratzel (D) Ritter
- 3) Which river defines the boundary between the United States and Mexico?
(A) Nile (B) Rio-Grand (C) Ganges (D) Amazon
- 4) Which expert proposed the theory of Heart-land?
(A) Ratzel (B) Spykeman (C) Mackinder (D) Ritter
- 5) Farakka dam is built on which river?
(A) Ganges River (B) Godavari River
(C) Krishna River (D) Yamuna River

P.T.O.

Q.2 Write short notes on ANY THREE of the following.

(15)

- 1) Scope of Political Geography
- 2) Essential elements of Nation building
- 3) The division of the world by Mackinder
- 4) Importance of Rimland
- 5) Sardar Sarovar Project

Q.3 Write answers in detail on ANY TWO of the following.

(20)

- 1) Define Political Geography and explain its nature.
- 2) What is state and explain the components of a state.
- 3) Discuss the Krishna River Water dispute.

मराठी रुपांतर

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

Q.1) खालील प्रश्नासाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

(5)

- 1) राजकीय भूगोल कोणत्या भूगोलाची उपशाखा आहे?

A) प्राकृतिक भूगोल	B) मानवी भूगोल
C) ऐतिहासिक भूगोल	D) यांपैकी एकही नाही
- 2) राजकीय भूगोलातील वास्तव दृष्टिकोनाची कल्पना कोणी मांडली?

A) बाऊमन	B) स्ट्रॅबो
C) रॅट्झेल	D) रिटर

- 3) संयुक्त संस्थाने व मेक्सिको या देशाच्या दरम्यान असलेली सरहद्द कोणत्या नदीने निश्चित झाले आहे?
- A) नाईल B) रिओ-ग्रँड
C) गंगा D) अँमेझॉन
- 4) हृदय स्थल सिद्धांत कोणी मांडला?
- A) रॅट्झेल B) स्पाईकमन
C) मॅकिन्डर D) रिटर
- 5) फराक्का धरण कोणत्या नदीवर बांधले आहे?
- A) गंगा नदी B) गोदावरी नदी
C) कृष्णा नदी D) यमुना नदी

Q.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

(15)

- 1) राजकीय भूगोलाची व्याप्ती
- 2) राष्ट्र निर्मितीसाठी आवश्यक घटक
- 3) मॅकिन्डर यांनी केलेली जगाची विभागणी
- 4) रिमलँडचे महत्त्व
- 5) सरदार सरोवर प्रकल्प

Q.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

(20)

- A) राजकीय भूगोलाच्या व्याख्या सांगून स्वरूप स्पष्ट करा.
- B) राज्य म्हणजे काय? राज्याची अंगे/घटक स्पष्ट करा.
- C) कृष्णा नदी पाणी वाटपाचा वाद याविषयी चर्चा करा.

Seat No.	
----------	--

**B.A. (Part-III) (Semester-VI) (CBCS)
Examination, March 2024.**

GEOGRAPHY

DSE-E-233: (b) Geography of Health and Wellbeing (Special Paper-XII)

Sub. Code : 75748/80048 - B

Day and Date: Thursday, 28-03-2024

Total Marks: 40

Time: 2.30 p.m. to 04.30 p.m.

- Instructions:**
- 1) All questions are compulsory.
 - 2) Neat diagrams and maps must be drawn wherever necessary.
 - 3) Figures to the right indicate full marks.
 - 4) Use of map stencil is allowed.

Q.1 Choose the correct alternative for the following questions. (5)

- 1) In which year, Geography of Health concept came into existence?
(A) 1950 (B) 1960 (C) 1970 (D) 1980
- 2) Which of the following is the current trend in health care?
(A) Community participation (B) Equitable distribution
(C) Primary health care (D) None of these
- 3) Which of the following factor is necessary for a healthy person?
(A) Vaccination (B) Balanced diet
(C) Personal hygiene (D) All of the above
- 4) Geography of Health is a sub-branch of which Geography?
(A) Physical (B) Economic (C) Population (D) Human
- 5) Waste removal system was established in which city for the first time?
(A) Athens (B) Lahore (C) Paris (D) London

Q.2 Write short notes on ANY THREE of the following.

(15)

- 1) Importance of Health Geography
- 2) Air pollution and human health
- 3) Communicable diseases
- 4) Causes of diseases
- 5) Urbanization and human health

Q.3 Write answer in detail on ANY TWO of the following.

(20)

- 1) Discuss nature and scope of Health Geography.
- 2) Describe the environment and human development relationship.
- 3) Explain effects of dengue diseases on human health.

मराठी रुपांतर

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
 2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
 3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
 4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

Q.1) खालील प्रश्नासाठी दिलेल्या पर्यायातून योग्य पर्याय निवडा.

(5)

- 1) आरोग्य भूगोल नावाची संकल्पना कोणत्या वर्षी अस्तित्वात आली ?
 A) १९५० B) १९६०
 C) १९७० D) १९८०
- 2) आरोग्य सेवेचा सध्या कोणता कल आहे ?
 A) लोक सहभाग B) समान वितरण
 C) प्राथमिक आरोग्य काळजी D) यांपैकी एकही नाही
- 3) निरोगी व्यक्तीसाठी खालीलपैकी कोणते घटक आवश्यक आहेत ?
 A) लसीकरण B) पोषक आहार
 C) वैयक्तिक स्वच्छता D) वरील सर्व

4) आरोग्य भूगोलशास्त्र ही भूगोलाच्या कोणत्या भूगोलाची उपशाखा आहे?

- A) प्राकृतिक B) आर्थिक
C) लोकसंख्या D) मानवी

5) कचरा दूर करण्याची यंत्रणा सर्वप्रथम कोणत्या शहरात बसवली गेली?

- A) अथेन्स B) लाहोर
C) पॅरीस D) लंडन

Q.2) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

(15)

- 1) आरोग्य भूगोलशास्त्राचे महत्त्व
- 2) हवेचे प्रदुषण व मानवी आरोग्य
- 3) संसर्गजन्य आजार
- 4) आजाराची कारणे
- 5) नागरीकरण व मानवी आरोग्य

Q.3) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा.

(20)

- A) आरोग्य भूगोलशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.
- B) पर्यावरण व मानवी विकास यांच्यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.
- C) डेंगू आजाराचा मानवी आरोग्यावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

